

หลักการสำคัญ

การผลิตปศุสัตว์อินทรีย์

ผ่านการรับรอง
จากกรมปศุสัตว์

กองส่งเสริมและพัฒนากิจการปศุสัตว์
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ข้อกำหนดวิธีการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์

1. แหล่งที่มาของสัตว์

พันธุ์สัตว์ต้องมีความสามารถในการปรับตัวในสภาพแวดล้อมการผลิต และสามารถต้านทานโรค สัตว์เกิดในฟาร์มที่มีการจัดการตามระบบเกษตรอินทรีย์ สัตว์ต้องถูกเลี้ยงในระบบอินทรีย์ตลอดช่วงชีวิตของสัตว์

2. การปรับเปลี่ยนระบบการผลิตให้เป็นระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์

การจัดการพื้นที่

- พื้นที่ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ยากำจัดศัตรูพืชและยาฆ่าหญ้า
- พื้นที่ปลูกพืชและพืชอาหารสัตว์ ต้องมีระยะปรับเปลี่ยนสำหรับพืชล้มลุก 12 เดือนและพืชยืนต้น 18 เดือน

สัตว์

สัตว์ที่มาจากฟาร์มที่ไม่ได้รับการรับรองปศุสัตว์อินทรีย์ ตัวสัตว์ต้องมีระยะปรับเปลี่ยนระบบการผลิตตามชนิดสัตว์ที่กำหนด ผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์จึงสามารถวางขายเป็นสินค้าปศุสัตว์อินทรีย์ได้ รายละเอียดดังตาราง

ระยะปรับเปลี่ยนเป็นปศุสัตว์อินทรีย์ ตามชนิดสัตว์

ชนิดสัตว์	ระยะเวลาการปรับเปลี่ยน
โค กระบือ	<ul style="list-style-type: none"> สำหรับการผลิตเนื้อ <ul style="list-style-type: none"> 12 เดือน และอย่างน้อย 3/4 ของช่วงชีวิตต้องถูกเลี้ยงอยู่ในระบบปศุสัตว์อินทรีย์ สำหรับการผลิตเนื้อลูกโค <ul style="list-style-type: none"> 6 เดือน ควรนำเข้าสู่ลูกโคทันทีหลังหย่านม และอายุไม่เกิน 6 เดือน สำหรับการผลิตน้ำนม <ul style="list-style-type: none"> 90 วัน เมื่อพ้นระยะนี้สามารถเรียกว่าเป็นน้ำนมอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยนได้ และหลังจากนี้อีก 6 เดือนจึงจะสามารถรับรองเป็นน้ำนมอินทรีย์ได้
แพะ แกะ	<ul style="list-style-type: none"> สำหรับการผลิตเนื้อ <ul style="list-style-type: none"> 4 เดือน สำหรับการผลิตน้ำนม <ul style="list-style-type: none"> 90 วัน เมื่อพ้นระยะนี้สามารถเรียกว่าเป็นน้ำนมอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยนได้ และหลังจากนี้อีก 6 เดือน จึงจะสามารถรับรองเป็นน้ำนมอินทรีย์ได้
สุกร	<ul style="list-style-type: none"> สำหรับการผลิตเนื้อ <ul style="list-style-type: none"> 4 เดือน
สัตว์ปีก	<ul style="list-style-type: none"> สำหรับการผลิตเนื้อ <ul style="list-style-type: none"> ตลอดอายุของการผลิต สำหรับการผลิตไข่ <ul style="list-style-type: none"> 6 สัปดาห์

3. อาหารสัตว์

- ต้องคำนึงถึงคุณภาพอาหารสัตว์ และควรใช้วัตถุดิบที่ผลิตจากฟาร์มตนเองมากที่สุด
- ต้องคำนึงถึงความต้องการทางโภชนา และสรีระของระบบย่อยอาหาร

กรณีไม่สามารถหาวัตถุดิบอาหารสัตว์อินทรีย์ได้ 100 % ต้องคำนวณจากความต้องการอาหารสัตว์ทั้งปี โดยพิจารณาดังนี้

- สัตว์เคี้ยวเอื้อง >>> วัตถุดิบที่ผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ ในปริมาณ ไม่น้อยกว่า 90 % ของวัตถุดิบ
- สัตว์กระเพาะเดี่ยว >>> วัตถุดิบที่ผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ ในปริมาณไม่น้อยกว่า 80% ของวัตถุดิบ

- เป็นสารที่อนุญาตให้ใช้ตาม พ.ร.บ.ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ไม่ขัดกับหลักการเกษตรอินทรีย์
- วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ใช้เป็นแหล่งแร่ธาตุ วิตามินในสูตรอาหาร ต้องมีแหล่งกำเนิดจากธรรมชาติ

กรณีขาดแคลนหรือเหตุสุดวิสัย สามารถใช้สารสังเคราะห์แทนได้ แต่ต้องมีรายละเอียดของแหล่งที่มา และกระบวนการผลิตที่ชัดเจน

มีน้ำสะอาดให้สัตว์กินอย่างเพียงพอ

****ห้ามใช้ยาปฏิชีวนะ ยาکنบิต ยาแผนปัจจุบัน สารเร่งการเจริญเติบโต ยูเรีย****

4. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

- จัดระบบป้องกันความปลอดภัยทางชีวภาพอย่างเหมาะสม เช่น การทำวัคซีน กักแยกสัตว์ป่วย การกักกันสัตว์ก่อนนำเข้าฝูงใหม่ เป็นต้น
- กรณีที่รักษาสัตว์ที่เจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บ ให้เลือกใช้สมุนไพร ก่อนใช้ยาแผนปัจจุบันหรือยาปฏิชีวนะภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ แต่ระยะการหยุดให้ยาต้องเพิ่มเป็นสองเท่าของที่ระบุในเอกสารกำกับยา

5. การจัดการฟาร์ม การขนส่งและการฆ่าสัตว์

การจัดการฟาร์ม

- คำนึงถึงหลักสวัสดิภาพสัตว์
- ห้ามใช้วิธีการย้ายฝากตัวอ่อนและฮอร์โมนในการขยายพันธุ์สัตว์
- ห้ามใช้วิธีการพันธุวิศวกรรมในการคัดแปรพันธุ์กรรมสัตว์
- ไม่อนุญาตให้มีการจัดการบางอย่างกับร่างกายสัตว์

ยกเว้นกรณีจำเป็น ดังนี้

- ป้องกันการต่อสู้ >>> การตัดหาง ตัดจงอยปาก
- ปรับปรุงคุณภาพของผลผลิต >>> การตอนสุกรเพศผู้ เพื่อลดกลิ่นในเนื้อสุกร
- การทำเครื่องหมายสัตว์ >>> การติดเบอร์หู ห้ามใช้การประทับตราด้วยความร้อน
- มีพื้นที่เพียงพอให้สัตว์ได้แสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติของสัตว์อย่างอิสระ

การขนส่งสัตว์ และการฆ่าสัตว์

- หลีกเลี่ยงการทำให้สัตว์เกิดความเครียดและทรมานน้อยที่สุด ห้ามใช้เครื่องกระตุ้นไฟฟ้าหรือยาคล่อมประสาท
- การขนส่งสัตว์และการฆ่าสัตว์ ต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพสัตว์
- การจัดการขนส่ง การฆ่า การชำแหละ และการเก็บรักษา ต้องมีระบบป้องกันการปะปน หรือปนเปื้อนจากผลผลิตที่ไม่ใช่อินทรีย์ และมีการบ่งชี้ที่ชัดเจน

****ใช้สารเคมีที่อนุญาตให้ใช้ในระบบปศุสัตว์อินทรีย์****

6. โรงเรือนและการเลี้ยงปล่อย

พื้นที่ภายในโรงเรือน

ชนิดสัตว์	พื้นที่ภายในโรงเรือน	
	ระยะ	พื้นที่
ไก่ไข่	ไก่รุ่น	ไม่มากกว่า 10 ตัว/ตร.ม.
	ไก่อายุไข่	ไม่มากกว่า 5 ตัว/ตร.ม.
ไก่เนื้อ	-	น้ำหนักรวมไม่เกิน 20 กก./ตร.ม.
ไก่พันธุ์	ไก่รุ่น	ไม่มากกว่า 10 ตัว/ตร.ม.
	ไก่อายุให้ผลผลิต	ไม่มากกว่า 5 ตัว/ตร.ม.
เป็ดไข่	เปิดระยะให้ผลผลิต	ไม่มากกว่า 10 ตัว/ตร.ม.
	สุกร	พ้อพันธุ์
สุกร	แม่พันธุ์	ไม่น้อยกว่า 1.32 ตร.ม./ตัว
	คอกคลอด	ไม่น้อยกว่า 3.6 ตร.ม./ตัว
	ชอกคลอด	ไม่น้อยกว่า 1.32 ตร.ม./ตัว
	กล่อกก	ไม่น้อยกว่า 0.04 ตร.ม./ตัว
	สุกรอนุบาล	ไม่น้อยกว่า 0.3 ตร.ม./ตัว
	สุกรรุ่น-ขุน	ไม่น้อยกว่า 1 ตร.ม./ตัว
	คอกพัก	ไม่น้อยกว่า 4 ตร.ม./ตัว
โคนม	-	ประมาณ 1 ตร.ม./ตัว
แพะเนื้อ	-	ประมาณ 1 ตร.ม./ตัว
แกะเนื้อ	-	ประมาณ 1 ตร.ม./ตัว
แพะนม	-	ประมาณ 1 ตร.ม./ตัว

พื้นที่นอกโรงเรือน

ชนิดสัตว์	น้ำหนักสัตว์ (กิโลกรัม)	พื้นที่ภายนอกสำหรับออกกำลัง ไม่รวมทุ่งเลี้ยงสัตว์ (pasturage) (ตารางเมตรต่อตัว)
โค-กระบือ (พันธุ์เนื้อ)	≤ 100	1.1
	≤ 200	1.9
	≤ 350	3
	> 350	3.7 หรืออย่างน้อย 0.75 ตร.ม./100 กก.
โคนม	-	4.5
โคพ้อพันธุ์	-	30
แพะ-แกะ และลูกสุกรอายุไม่เกิน 40 วัน	-	2.5
สุกรขุน	≤ 50	0.6
	≤ 85	0.8
	≤ 110	1
ลูกสุกรอนุบาลอายุเกิน 40 วัน	≤ 30	0.4

สัตว์ปีก	พื้นที่ภายนอกหมุนเวียน (ตารางเมตรต่อตัว)
แม่ไก่ไข่	4
สัตว์ปีกเนื้อ (คอกถาวร)	
ไก่เนื้อ	4
เป็ด	4.5
ไก่วง	10
ห่าน	15
สัตว์ปีกเนื้อ (คอกเคลื่อนที่)	2.5

ที่มา: มาตรฐานสินค้าเกษตร เกษตรอินทรีย์ เล่ม 2 : ปศุสัตว์อินทรีย์ (มกษ. 9000 เล่ม 2-2554)

7. การจัดการของเสีย

- ☘ ไม่ทำลายทรัพยากรดินและน้ำ และไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนของไนเตรตและแบคทีเรียที่ก่อให้เกิดโรคในดินและน้ำ
- ☘ หลีกเลี่ยงการเผาทำลายของเสีย ยกเว้นการเผาทำลายซากเพื่อควบคุมโรค
- ☘ การจัดการเก็บของเสีย เช่น ปอหมัก ควรออกแบบให้สามารถป้องกันการปนเปื้อนสู่ดินและแหล่งน้ำได้

8. การจัดการเก็บบันทึกข้อมูล

ผู้ผลิตต้องจัดเก็บข้อมูลให้ครบถ้วนและทันเหตุการณ์

- ☑ ทะเบียนสัตว์ในฟาร์ม
- ☑ แหล่งที่นำเข้าสัตว์
- ☑ แหล่งที่นำเข้าอาหารสัตว์และการให้อาหารสัตว์
- ☑ การดูแลสุขภาพสัตว์ การรักษาสัตว์
- ☑ การให้ผลผลิต

9. การจัดการ การเก็บรักษา การขนส่ง การแปรรูป และการบรรจุหีบห่อ

- ☘ ต้องมีการรักษาความเป็นผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์อินทรีย์ตลอดทุกช่วงของกระบวนการ
- ☘ ผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ต้องไม่ผ่านการฉายรังสีเพื่อจุดมุ่งหมาย ในการควบคุมศัตรูพืชและสัตว์ การถนอมอาหาร และการกำจัดจุลินทรีย์ ก่อโรคหรือการสุขาภิบาล
- ☘ ผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาขนส่ง แปรรูป หรือบรรจุหีบห่อจะต้องได้รับการบ่งชี้อย่างชัดเจน

10. การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง

ผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ต้องมีข้อความแสดงรายละเอียดให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน ไม่เป็นเท็จหรือหลอกลวง

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานปศุสัตว์เขต
กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์
69/1 ถนนพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0 2653 4444 ต่อ 3391-92
E-mail : ext_poultry@dld.go.th